

Bahçe baklagil ürünlerine ilkbahar başında zamanında bakım

Автор(и): Растителна защита
Дата: 31.03.2019 Брой: 3/2019

I. Başlıca Hastalıklar ve Zararlılar

Sebze bahçesinde en yaygın yetiştirilen baklagil ürünleri: **fasulye, bezelye ve bakladır**. Gelişimlerinin farklı aşamalarında, çeşitli takım ve familyalara ait çok sayıda hastalık ve zararlı tarafından saldırıya uğrarlar.

Fasulye Hastalıkları

Viral Hastalıklar

Fasulyeyi etkileyen viral hastalıklar arasında en büyük ekonomik öneme sahip olanlar tohumla taşınanlardır – Fasulye adi mozaik virüsü (*Bean common mosaic virus* - BCMV), Fasulye adi mozaik nekroz virüsü (*Bean common mosaic necrosis virus* - BCMNV) ve Hıyar mozaik virüsü (*Cucumber mosaic virus* - CMV). İlk iki virüs sadece baklagil ürünlerinde dar bir uzmanlaşmaya sahipken, sonuncusu polifagdır ve birçok kültür ve yabani türde görülür. Üç virüs de mekanik olarak ve yaprak bitleri ile taşınır, ancak kitlesel yayılımları tohum yoluyla olur. Bitkilerde neden oldukları belirtiler yaprak deformasyonu ve beneklenmedir. Daha sonra tipik mozaik belirtileri, kabarcıklanma, kıvrılma ve gelişme geriliği ortaya çıkar. Erken bir aşamada enfekte olan bitkiler ölürken, daha geç enfeksiyon ciddi verim kaybına yol açar ve tohumlar küçük, deforme ve benekli olur. Ekimlerde ağır enfestasyon durumunda, enfekte tohumlar %50'yi aşabilir.

Bakteriyel Hastalıklar

Bakteriyel Yanıklık (*Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli* (Smith) Vauterin et al)

Bu, Bulgaristan'da fasulyenin ekonomik açıdan en tehlikeli hastalığıdır. Her yıl görülür ve kayıplar %10 ile %45 arasında değişir. Gelişimi için uygun koşullar altında kitlesel zarara neden olabilir – yüksek sıcaklıklar (28⁰C) ve yüksek toprak ve hava nemi. Tohumla taşınır. Enfekte tohum ekildiğinde, fideler toprak yüzeyinin üzerine çıkmadan bile ölür. Çıkan bitkilerin kotiledonlarında yağlı lekeler görülür ve ölürler. Gerçek yapraklarda küçük yağlı lekeler oluşur, bunlar büyür, daha sonra yanar ve doku yırtılır. Baklalardaki lekeler daha koyu yeşil ve yağlıdır, daha sonra kurur ve kırmızımsı-kahverengi, çökük, kurumuş bakteriyel salgı ile kaplanır. Patojen tohumlara ulaşır ve üzerlerinde sarımsı lekeler görülür.

Halo Yanıklığı (*Pseudomonas syringae* pv. *phaseolicola* (Burkh.) Young, Dye et Wilkie)

En sık bakteriyel yanıklık ile birlikte görülür. Tohum materyali ile taşınır. Ekilen enfekte tohumlardan ya mozaik-benekli yapraklara sahip bitkiler gelişir ve bunlar kısa sürede ölür, ya da kotiledonlarda lekeler görülür ve bu da genç fidelerin ölümüne neden olur. Gerçek yapraklarda, önce alt yüzeyde, açılı yağlı lekeler belirir. Lekeler büyüdükçe, sarı bir hale ile çevrelenirler. Baklalardaki lekeler oval, suludur. Daha sonra hafifçe çökük hale gelir ve kırmızımsı-kahverengiye döner. Hasta bitkiler daha küçük, buruşuk, renksiz tohumlar oluşturur. Patojen, enfekte bitki artıklarında bir yıldan fazla hayatta kalır ve sağanak yağışlar sırasında su damlacıkları ile yayılır.

Fungal Hastalıklar

Kuru Kök Çürüklüğü (*Fusarium solani* f.sp. *phaseoli* (Burkh.) Snyder et Hansen)

Genellikle orta düzeyde kayıplara neden olur, ancak bazen kayıplar önemli olabilir. Kök uçlarında kırmızımsı renk değişimi görülür, bu gövde tabanına doğru ilerler ve korteks çatlar. Toprak üstü kısımları sararır ve gelişmede geri kalır. Baklalar erken olgunlaşır. Etkilenen köklerin yüzeyinde mantarın pembe sporulasyonu görülür. Hasta bitkiler sıklıkla ölür veya hayatta kalmak için ek kökler oluşturur. Mantar yüksek sıcaklıkta (22-32⁰C), yüksek toprak neminde ve asidik topraklarda en iyi şekilde gelişir.

Rhizoctonia Kök Çürüklüğü (*Rhizoctonia solani* Kuhn)

Enfeksiyon ekimden hemen sonra meydana gelirse, fide çökerten görülür. Çıkıştan sonra, gövde tabanında kırmızımsı-kahverengi renkte uzun, çökük lekeler belirir. Bunlar öz suyu akışını engeller ve sonuç olarak bitkiler gelişmede geri kalır.

Antraknoz (*Colletotrichum lindemuthianum* (Sacc.&Magn.) Br. Et Cov.)

Gerçek yaprakların alt tarafında ve yaprak saplarında damarlar boyunca kırmızımsı-kahverengi lekeler belirir, bunlar bitişik dokulara nüfuz eder. Yeşil baklalarda hızla 1 cm'ye ulaşan küçük kahverengi noktalar gözlenir. Lekeler çökük, koyu kahverengiden siyaha kadar, kahverengimsi-kırmızı bir hale ile çevrilidir. Enfekte tohumlarda koyu kahverengi çökük lekeler görülür.

Külleleme (*Erysiphe polygoni* D.C.)

Yapraklarda küçük açık renkli lekeler belirir, bunlar büyür ve patojenin sporlarının beyaz pudramsı bir kaplaması ile örtülür. Lekelerin alt tarafındaki dokular ölür ve kırmızımsı-kahverengiye döner. Ağır saldırı altında yapraklar yanar ve ürün yapraklarını dökebilir. Aynı belirtiler yaprak saplarında, gövdelerde ve baklalarda gözlenebilir. Ilıman sıcaklıkta (21⁰C) ve nemde (%65) gelişir. Birçok ırk tanımlanmıştır.

Pas (*Uromyces phaseoli typica* Arthur)

Pas, fasulyenin yaygın bir hastalığıdır. Kayıplar %13 ile %100 arasında değişir ve enfeksiyon çiçeklenme öncesi ve çiçeklenme dönemlerinde meydana geldiğinde en büyüktür. Pas yapraklara, bazen gövdeler ve baklalara saldırır. Yaprığın alt yüzeyinde küçük, beyaz, kabarık noktalar belirir. Bunlar giderek büyür ve sporlarla dolu kırmızımsı-kahverengi püstüller haline gelir. Bitkiler gelişmede geri kalır. Spor çimlenmesi için uygun koşullar 17-22⁰C sıcaklıklar ve en az 18 saat boyunca %95'in üzerinde nemdir. Birçok ırk tanımlanmıştır.

Fasulye Zararlıları

Sera beyazsineği (*Trialeurodes vaporariorum* Westw.)

Zarar, larvalar, nimfler ve erginler tarafından verilir; zarar hem doğrudan hem de dolaylıdır. Doğrudan zarar, larvaların öz suyu emmesinden oluşur, bu da yaprak sararmasına ve bitki zayıflamasına yol açar. Dolaylı zarar, larvaların beslenmesi sırasında asimile edilmemiş karbonhidratların "tatlı özsu" şeklinde salgılanmasından kaynaklanır, bunun üzerine yapraklar kararır.

Siyah fasulye yaprakbiti (*Aphis fabae* Scop.)

Yaprakbitleri, bitkilerin yapraklarının alt tarafından ve sürgün uçlarından öz suyu emer. Saldırıya uğrayan yapraklar gelişmede geri kalır, deforme olur ve kıvrılır. Yüksek zararlı yoğunluğunda, zarar gören yapraklar, sürgün uçları ve baklalar solup solar. Ağır şekilde enfeste olmuş bitkiler gelişmede geri kalır. Dolaylı zarar, larvalar tarafından asimile edilmemiş karbonhidratların "tatlı özsu" şeklinde salgılanmasıyla ifade edilir. Ayrıca, viral hastalıkları taşırlar.

Tütün thripsi (*Thrips tabaci* Lind.)

Erginler ve larvalar,